

Prof. Anton Bezenšek.

(Slika na ovitku.)

V dneih 23. in 24. junija t. l. so se vršile v Celju in Bukovju pri Celju velike slavnosti v spomin profesorja Antona Bezenška, velikega zagovornika zbliznanja vseh južnih Slovanov in očeta slovenske in bolgarske stenografije.

(Stenografija — po slovensko prevedeno bi se reklo nekako »tesnopis« ali »hitropis« — je pisava, ki označuje glasove z manjšimi in krajšimi znamenji, kakor so naše latinske črke, zato je tudi hitrejša. Deli se v korespondenčno pismo in debatno pismo. Debatno pismo uporablja še krajše in bežnejše znake od korespondenčnega pisma in je seveda tudi hitrejša od prvega, tako, da dohaja govor, ako je zapisovavec dober stenograf.)

Te dni so mu odkrili ob osemdesetletnici rojstva na rojstni hiši v Bukovju spominsko ploščo in se je poleg tisočev Slovencev udeležilo te slavnosti tudi mnogo Hrvatov, Srbov in Bolgarov, ki je med njimi deloval profesor Bezenšek nad 35 let. Spominske slavnosti so bile tudi v Bolgariji in se je tako naš bratski bolgarski narod oddolžil spominu velikega Slovenca in priznal njegove zasluge. Bolgarska prestolnica je tudi imenovala eno izmed glavnih ulic po njem, prav tako tudi mesto Plovdiv.

Rodil se je Anton Bezenšek 15. aprila 1854 v Bukovju, v občini Frankolovem, v okraju Celju. V Celju je dovršil gimnazijo — že tam se je bavil s stenografijo —, se potem vpisal na zagrebško vseučilišče, kjer je študiral filozofijo (modroslovje) in tudi že tu skušal prilagoditi nemško stenografijo za slovenski jezik. L. 1875. se je podal na vseučilišče v Prago, napravil tam skušnjo iz slovenske filologije (jezikoslovja) in državno skušnjo za nemško stenografijo. Koj nato je bil nastavljen za učitelja stenografije na zagrebški gimnaziji, bil je tudi za stenograf na hrvatsko-slavonsko-dalmatinskem saboru (skupščini) v Zagrebu.

Ko se je l. 1879. Bolgarija osvobodila, se je obrnila na prof. Bezenška, da bi prišel doli za stenografa v Narodno sobranje (skupščino) in bi tudi prirejal predavanja o stenografiji. Septembra l. 1879. je prispel Bezenšek v Sofijo in je 25. septembra v posloppju Narodnega sobranja samega odprl prvi bolgarski stenografski tečaj. Bil je ta dan, 25. septembra 1879, rojstni dan bolgarske stenografije. Še istega leta je začel predavati stenografijo na sofijski gimnaziji. L. 1881. je odšel v Plovdiv za stenografa v Oblastno sobranje tačasne vzhodne Rumelije. Čez tri leta se je vrnil v Sofijo, bil pa je zastran političnih prilik upokojen kot stenografski vodja sobranja. Sam piše o tem: »Mislimo bi se, da priznanje mero-dajnih činiteljev ne bo izostalo. Zgodilo se je pa ravno narobe. Jaz, ki sem v teh razmerah največ trpel, jaz, ki sem se pet let mučil samo, da bi svojo težko nalogo vestno izpolnjeval, sem bil takoj po povratku v Sofijo brez vsakega vzroka, enostavno na ukaz novoimenovanega ministra Karavelovega odpuščen iz službe. Šele pozneje sem zvedel, da je ta minister storil to na pobudo enega mojih učencev, kateri mu je znal dopovedati, da lahko sedaj učenci brez mojstra delajo.«

Takrat so ga imenovali za profesorja moške gimnazije v Plovdivu, kjer je učil nepretrgoma 20 let nemščino, bolgarsko stenografijo in filozofsko propedevtiko. Nekaj let je celo med počitnicami prirejal stenografske tečaje v posloppju sofijskega vseučilišča.

L. 1905. pa so ga premestili na I. moško gimnazijo v Sofiji, nakar so ga imenovali l. 1911. za učitelja bolgarske stenografije na sofijskem vseučilišču. Umrl je v Sofiji po kratkem bolehanju 10. decembra 1915.

Kot goreč pristaš zbliznanja vseh južnih Slovanov je smatral Bezenšek, da se more zbliznanje zgoditi samo po prosvetni poti in da je tudi stenografija eno teh sredstev za zbliznanje. Zato je izdajal »Jugoslovanske stenografe«, ki je v njem skušal izdelati enofno stenografijo za vse južne Slované, in pozneje »Jugoslovanski Glasnik«. Izdal je »Bolgarsko stenografijo«, ki je doživela 6 izdaj in jo še danes rabijo docela nespremenjeno, in »Debatno pismo«; pozneje »Stenografsko čitanko za bolgarsko stenografijo«. Leta 1876 je izšla njegova »Slovenska stenografija«. 1907. pa »Ruska stenografija«. Razen stenografskih knjig je izdal še »Bolgarsko gramatiko in čitanko za Slovence« in nekaj drugih učbenikov. Pisal je v češke, hrvatske, nemške in slovenske liste in časnike, bil sotrudnik Slovenca, goriškega Novega časa, Mohorjeve družbe, tako je poleg drugih člankov po Koledarjih spisal tudi knjigo »Bolgarija in Srbija«. Tudi v našem Vrten najdemo njegovo ime.

Bolgarijo, ki je daroval večino svojih moči, je zastopal na stenografskih shodih; bil je odlikovan z bolgarskimi odlikovanji, pa tudi s francoskim, srbskim in ruskim.

Naj bo velikemu možu tudi v našem listu s temi vrsticami postavljen skromen spominček!